

Anton Saifullayeu

Polityka Białorusi. Przegląd informacyjno-analityczny (marzec 2026)

Kwestie bezpieczeństwa, ćwiczenia wojskowe

W Wojskach Wewnętrznych MSW część jednostek została zreorganizowana. Oddziały specjalne „Buran” (Homel i Mozyrz) oraz „Sztorm” (Brześć) przekształcono w odrębne jednostki wojskowe, co w praktyce oznacza ich rozbudowę z poziomu kompanii do batalionu. Równocześnie 1. brygada milicyjna została przekształcona w brygadę operacyjną, a 2. brygada – w brygadę specjalnego przeznaczenia¹. Zmiany oznaczają jednocześnie wzmocnienie obecności przy granicy z Ukrainą oraz koncentrację najbardziej zdolnych jednostek w Mińsku. Formacje te specjalizują się w tłumieniu protestów i przeciwdziałaniu dywersji, natomiast rozbudowa komponentu przygranicznego uzasadniana jest rosnącą aktywnością dronową – w 2025 r. na pograniczu z Ukrainą zneutralizowano ponad 500 bezzałogowców.

Kontrola gotowości bojowej na Białorusi trwała od 16 stycznia do 14 marca 2026 r. i została przeprowadzona na polecenie Alaksandra Łukaszenki. Obejmowała trzy etapy: najpierw sprawdzono zdolności mobilizacyjne, w tym stan magazynów, arsenałów i zakonserwowanego sprzętu. Następnie oceniono gotowość jednostek Wojsk Lądowych i Sił Operacji Specjalnych, angażując jednocześnie kilka pododdziałów. Na ostatnim etapie podniesiono gotowość Sił Powietrznych i obrony przeciwlotniczej, przeprowadzając marsze, dyżury bojowe, ćwiczenia ochrony infrastruktury krytycznej oraz strzelania.

Sytuacja na granicach Białorusi w marcu uległa pogorszeniu, choć pozostaje zróżnicowana regionalnie. Na kierunku ukraińskim nadal dochodzi do incydentów z udziałem dronów – w pierwszej połowie marca odnotowano 21 takich przypadków, w tym zdarzenia skutkujące obrażeniami cywilnymi oraz wykorzystanie lotnictwa do przechwyceń. W drugiej połowie marca nad Białorusią odnotowano łącznie co najmniej 64 przeloty dronów, głównie ukraińskich, kierujących się w stronę Rosji. Część z nich była słyszalna nad dużymi miastami, w tym Mińskiem, a białoruskie lotnictwo podejmowało próby ich przechwycenia; dochodziło także do incydentów kończących się ich upadkami.

Na granicy z Polską obserwowane jest ograniczone ożywienie presji migracyjnej – od 1 do 31 marca odnotowano 88 prób przekroczenia granicy, natomiast w lutym było ich 50, zaś w styczniu – 12². Kryzys relacji między Białorusią a Litwą wszedł w nową fazę, łącząc ograniczoną deeskalację z utrzymującymi się napięciami politycznymi. Mińsk podjął działania łagodzące, m.in. rozpoczął zwrot ponad 1900 zatrzymanych litewskich ciężarówek, z czego do 29 marca zwrócono 272, jednocześnie deklarując gotowość do dialogu bez warunków wstępnych. Litwa dopuszcza jedynie kontakty techniczne i uzależnia dalszy dialog od zaprzestania działań hybrydowych oraz zwrotu pojazdów bez dodatkowych opłat, podkreślając brak zgody na rewizję sankcji.

Równolegle utrzymują się incydenty graniczne – 23 marca zatrzymano 11 migrantów, a 26 marca odnotowano próbę nielegalnego przekroczenia granicy przez 29 osób oraz przypadek przemytu z użyciem balonu meteorologicznego. W efekcie kryzys nie został rozwiązany, lecz przeszedł w fazę negocjacyjną, w której Mińsk dąży do dialogu politycznego, a Wilno do utrzymania presji sankcyjnej, przy aktywnej roli mediacyjnej USA ([„Komentarze IEŚ”, nr 1570](#)).

Polityka zagraniczna i sytuacja geopolityczna wobec Białorusi

Jednym z kluczowych wydarzeń była wizyta delegacji USA na Białorusi z udziałem specjalnego wysłannika prezydenta Donalda Trumpa – Johna Coale’a ([„Komentarze IEŚ”, nr 1567](#)). Jej rezultatem było największe jak dotąd

¹ Zob. <https://mvd.gov.by/ru/news/17556>; <https://belta.by/society/view/otrjad-spetsnaznachenija-vnutrennih-vojsk-buran-preobrazovan-v-otdelnuju-voinskuju-chast-769199-2026/> [01.04.2026].

² Zob. <https://www.strazgraniczna.pl/>; <https://www.podlaski.strazgraniczna.pl> [01.04.2026].

uwolnienie więźniów politycznych – 250 osób, z których 235 pozostało w Białorusi, a 15 przewieziono na Litwę. John Coale oświadczył, że liczy na doprowadzenie do uwolnienia niemal wszystkich więźniów politycznych do końca roku³.

Rezultatem tego spotkania było także ostateczne zniesienie przez Ministerstwo Finansów USA sankcji wobec sektora potasowego. Równocześnie Biuro Kontroli Aktywów Zagranicznych (OFAC) wydało dokument *Belarus General License 14*, który rozpoczął zakończenie sankcji, a także uruchomiło proces delistingu wobec białoruskiego sektora finansowego, w tym Ministerstwa Finansów, Banku Rozwoju, Belinvestbanku etc.⁴ Wzmocni to pozycję negocjacyjną białoruskiego sektora potasowego w relacjach z Brazylią i Chinami. Ma to również znaczenie w kontekście globalnych napięć na rynku potasu, związanych z sytuacją w rejonie Cieśniny Ormuz. W sektorze finansowym nadal obowiązuje zakaz zakupu białoruskiego długu suwerennego, a także sankcje wobec spółek zależnych rosyjskich banków działających na Białorusi (Sberbank, Dabrabyt, VTB, BelVEB).

Warunki hipotetycznej „wielkiej ugody” strony najwyraźniej rozumieją odmiennie. W ujęciu Łukaszenki chodzi o szeroki pakiet – od więźniów politycznych i sankcji po kwestie nierozprzestrzeniania broni jądrowej, walki z przestępczością transgraniczną oraz szerszą wymianę polityczno-strategiczną. W retoryce amerykańskiej, zwłaszcza u Johna Coale’a, podejście wydaje się bardziej ograniczone i obejmuje uwolnienie więźniów politycznych, sytuację humanitarno-polityczną w Białorusi oraz deeskalację napięcia w regionie.

Opisując rozmowy z Łukaszenką, Coale posłużył się metaforą szkolnej stołówki, wskazując, że Białoruś znajduje się przy „stoliku przegranych” razem z państwami takimi jak Iran czy Wenezuela, co obrazuje jej międzynarodową izolację. W jego ocenie to połączenie presji politycznej, negocjacji sankcyjnych i kontaktów osobistych umożliwia utrzymanie dialogu i prowadzi do kolejnych uwolnień więźniów⁵. W kontekście rezultatów ostatniej wizyty Coale’a w Mińsku Donald Trump podziękował Łukaszenkę za uwolnienie więźniów politycznych i zasugerował możliwość bezpośredniego spotkania w ramach inicjatywy Rady Pokoju, co wskazuje na dalszą instytucjonalizację tego kanału negocjacyjnego⁶.

Wśród wydarzeń międzynarodowych na uwagę zasługuje wyważona reakcja na uderzenia USA i Izraela na Iran ([„Komentarze IeŚ”, nr 1553](#)). Przez pierwsze 72 godziny A. Łukaszenka powstrzymywał się od komentarzy, podczas gdy propaganda utrzymywała bardzo ostry ton. Ostatecznie jednak, po pierwszych emocjonalnych wypowiedziach oficjalnych, linia polityczna Mińska została sprowadzona do ostrożnego stanowiska MSZ, a następnie *de facto* do neutralności.

25-26 marca Alaksandr Łukaszenka odbył pierwszą oficjalną wizytę w Korei Północnej na zaproszenie Kim Dzong Una. Rozmowy dotyczyły rozwoju współpracy w kilku sektorach, w tym w rolnictwie, edukacji i ochronie zdrowia. Kluczowym rezultatem było podpisanie traktatu o przyjaźni i współpracy, który ma stworzyć nową podstawę relacji dwustronnych. Uzgodniono także podniesienie stosunków dyplomatycznych do poziomu otwarcia ambasad w obu krajach.

Warto zaznaczyć, że media białoruskie nie wymieniły wśród członków delegacji ministra przemysłu Andreia Kuzniatsoua. Może to sugerować, że poza oficjalną agendą omawiano również bardziej wrażliwe kwestie, potencjalnie związane ze współpracą w obszarach objętymi sankcjami ONZ. Jednak rzeczywista gotowość stron do pogłębienia takiej współpracy pozostaje niejasna. Jednocześnie efekty wizyty mają przede wszystkim charakter polityczno-symboliczny, a ich bezpośrednie znaczenie gospodarcze pozostaje ograniczone.

³ Zob. <https://x.com/NEWSMAX/status/2034749373972652261> [01.04.2026].

⁴ Zob. <https://ofac.treasury.gov/media/935366/download?inline> [01.04.2026].

⁵ Zob. <https://youtu.be/tITCcCYAD7M?si=gYWhAv8fzTYdlbz0> [01.04.2026].

⁶ Zob. <https://truthsocial.com/@realDonaldTrump/posts/116315443614484269> [01.04.2026].

Sytuacja w gospodarce, polityka kadrowa

Raport Narodowego Banku wskazuje na dalsze ukierunkowanie państwowych zasobów kredytowych na rynki Afryki i Ameryki Łacińskiej, przy zaangażowaniu najwyższego kierownictwa gospodarczego⁷. Równolegle władze białoruskie przygotowują dekret ograniczający „nieuczciwe pośrednictwo”, który w praktyce ma przekształcić je w bardziej kontrolowany mechanizm omijania sankcji oraz wzmocnić nadzór finansowy⁸. Gospodarka wchodzi w fazę spowolnienia („schładzanie bez załamania”), przy osłabieniu inwestycji, popytu i stabilności kadrowej.

W polityce kadrowej doszło do nominacji w Sekretariacie Stanu Rady Bezpieczeństwa, które wzmacniają jego funkcje kontrolne. Generał major Alaksandr Niewiarouski został awansowany na pierwszego zastępcę sekretarza stanu. Wywodzący się z zarządu KGB w obwodzie grodzieńskim, specjalista od kierunku polskiego, nadzoruje działalność KGB. Generał major Andrei Harbatenka z funkcji rektora Akademii Wojskowej został przeniesiony na stanowisko zastępcy sekretarza stanu w Radzie Bezpieczeństwa. Jego kariera była związana głównie z działalnością inspekcyjną. Jednocześnie Łukaszenka poinformował o zatrzymaniu ministra zasobów naturalnych Siarheja Masliaka pod zarzutem korupcji. Obecnie przebywa on w areszcie śledczym; jego ostatnie publiczne wystąpienie odnotowano 7 marca⁹.

Polityka represyjna

W retoryce i praktycznych działaniach Łukaszenki pojawiły się elementy warunkowej „deeskalacji” w kwestii uwolnień. Jak wskazano wyżej, po raz pierwszy większość z 250 uwolnionych pozostała na Białorusi. Według Łukaszenki ci, którzy „chcą zostać”, mogą to zrobić „w ramach obowiązującego porządku prawnego”. Zagroził przy tym, że na próbę „powtórzenia 2020 roku” odpowie „brutalnie” i „bez oglądania się na prawo”¹⁰.

Jednocześnie utrwalona praktyka nadal nie daje gwarancji ani bezpieczeństwa, ani definitywnego zakończenia prześladowań. Trwa presja na sektor kulturalno-humanitarny. Po uznaniu Białoruskiego PEN za „formację ekstremistyczną”, organizacja poinformowała o systematycznym konfiskowaniu i znikaniu rękopisów więźniów politycznych. Chodzi więc nie tylko o samą praktykę represji, lecz także o tłumienie świadectw i pamięci w miejscach pozbawienia wolności.

W wyniku niedawnych ułaskawień liczba więźniów politycznych spadła poniżej 900, jednak represje nie ustają. Nadal pojawiają się nowe przypadki prześladowań, a warunki w więzieniach pozostają ciężkie, co przekłada się na pogorszenie stanu zdrowia osadzonych i incydenty o charakterze kryzysowym. Władze kontynuują działania wymierzone w opozycję, również poza granicami kraju, obejmujące postępowania karne, presję administracyjną oraz konfiskatę majątku. Szczególnym wyzwaniem pozostaje sytuacja części osób uwolnionych pod koniec 2025 r., z których wiele przebywa obecnie w Polsce. W ich przypadku doszło do unieważnienia dokumentów tożsamości po stronie białoruskiej, co w praktyce utrudnia załatwianie podstawowych spraw formalnych. Równolegle pojawiają się sygnały o próbach uzyskiwania od nich informacji, w tym poprzez wywieranie presji na składanie publicznych oświadczeń o niepowrocie do kraju. Jednocześnie osoby te, znajdujące się już w Polsce, napotykały przejściowe trudności w dostępie do niektórych usług, zwłaszcza finansowych, co wiąże się z trwającymi procedurami legalizacyjnymi i ochronnymi.

⁷ Zob. https://president.gov.by/ru/events/doklad-po-voprosam-tekusej-deatel-nosti-nacional-nogo-banka-v-kontekste-zadac-ekonomiceskogo-razvitiya-strany?TSPD_101_R0=08eaf62760ab20003bd20170e2c6338415bf7efc4f25a19339a969e177f2a6cb29a86b00271643eb0837cc01ca144800d86f3eeba582e076af85d401818d485f2a8a8c67cb86b2d7e9f603f221dec6d191535b557fad60dcfba141cd61b8fa095d047b6f7d5b3b114e9c508841f5ff90e179658580c1a6e0 [01.04.2026].

⁸ Zob. https://president.gov.by/ru/events/sovesanie-o-merah-po-iskluceniu-neobosnovannogo-i-nedobrosovestnogo-posrednicstva?TSPD_101_R0=08eaf62760ab20006ea7f864a9b694378a7fcad7313086d7533428c4ff315b75d35392dfb6a604c708f650c8751448007158a45a678664556f1dd3847060ac5e93a4994779d2b900f10220ace7f4bbaef29fa3e81d3eab37c01ec8046cdad793e96629d8c40cbe0710590b599cc203543666c08a44d30fe8

⁹ <https://reform.news/zaderzhannyj-za-vzjatku-ministr-prirodnih-resursov-uvolen-ukazom-lukashenko> [01.04.2026].

¹⁰ Zob. <https://president.gov.by/ru/events/rabocaa-poezdka-v-dribinskij-rajon-mogilevskoj-oblasti> [01.04.2026].

Podsumowanie

Reżim białoruski podejmuje próbę częściowego powrotu do polityki wielowektorowości, co przejawia się zarówno w kontaktach z USA (negocjacje i uwolnienia więźniów), jak i w relacjach z państwami objętymi sankcjami, w tym Koreą Północną, oraz w wyważonej postawie wobec konfliktów międzynarodowych. Działania te wynikają z presji gospodarczej i potrzeby zwiększenia pola manewru, przy jednoczesnym unikaniu otwartej eskalacji napięcia. Sytuacja na granicach nadal jest niespokojna, choć zróżnicowana – przy ograniczonej presji migracyjnej i jednoczesnych oznakach częściowej deeskalacji na kierunku litewskim utrzymują się istotne spory polityczne. Jednocześnie obserwowane są jedynie ograniczone elementy taktycznej „deeskalacji”, które nie zmieniają systemowego charakteru represji – obejmujących zarówno opozycję w kraju, jak i sektor kultury oraz diasporę. Dodatkowym problemem pozostaje sytuacja części uwolnionych, którzy po unieważnieniu dokumentów przez władze białoruskie i w trakcie procedur legalizacyjnych za granicą napotykać realne trudności funkcjonowania. To pokazuje, że presja państwa ma również wymiar pośredni i długofalowy.

Tekst powstał we współpracy z iSANS